

MISKOLCI '97 KÖNYVNAPOK

Június 5-9.

A TESTET ÖLTÖTT IGE ÜNNEPÉN

TARTALOM

Tandori Dezső
nem kritika lesz ez (2)

A Miskolci Levéltár
kiadványai (3)

A Herman Ottó Múzeum
kiadványából (4-5)

A Miskolci Könyvnapok
rendezvényei (6-7)

A Felsőmagyarország Kiadó
kiadványai (6-7)

Környey Lászlóné dr.
Szántó Tibor kiállítása (8)

Serfőző Simon
Varga Rudolf: Mégse (8)

A Miskolci Galéria
kiadványai (9)

Nemcsik Pál
Könyvnapos olvasmányom (10)

**Csorba Piroska, Juhász József,
Zemlényi Attila, Nyilas Atilla**
versei (11)

Fecske Csaba
A túlélő Kelet (12)

A könyv lényegét nem határozhatjuk meg sem készítői anyagával, sem a megjelenési formájával. Hiszen ezzel az elnevezéssel, eddigi története során, egymástól igencsak eltérő anyagokból s méginkább eltűnt alakban készült alkotásokat illettek. Elegendő a sokféleség érzékeltetéséhez olyan szélsőséges példák megemlítése, mint az ékírással telerótt, s aztán kiégetett agyagtáblákból sarkuknál összekötözött olvasnivalók a mezopotámiai birodalmakban, vagy az ókori egyiptomi papirusztekercsek, az antik görög s latin írású pergamenek, a középkori kolostorok fatáblák közé kötött kódexei. Számunkra pedig különösképpen tanulságos lehet eltöprengeni azon, hogy országunk honfoglalás kori eredetű településeinek némelyikén egészen a 18. század derekáig együtt őrizték a közösség házában, a templomban a rovársíros naptárbotot – amely ugyancsak könyvfunkciót töltött be, eligazítva az évszakok soron következő gazdasági teendőin – s a lelki igazságra vezető kalauzt, a Bibliát. S csak a Gutenberg-féle nyomdatechnika elterjedésével vált szinte kizárólagossá a köztudatban megszokott nyomtatott, fűzött könyvformátum.

Hogy aztán napjainkban megérjük a gondolat rögzítés és közvetítés új lehetőségeinek még fel sem mért változatait. Olyannyira meghökkentő ennek a technikai robbanásnak a tudati hatása, hogy sok töprengő elmében fölvetődött a kérdés: nem beszélhetünk-e máris a szellemtörténetben a könyvkorszak eltűnéséről? (Néhány évtized alatt könyvtárnyi irodalom gyűlt össze a „Gutenberg-galaxis” várható végpusztulásáról.)

Am úgy tetszik, a vészharangokat ezalkalommal is melléfogtak. Vagyis a könyv képes, akár ismételt alkatváltás árán is, tovább élni, működni szellemi hatóerőnek maradni. Mert a lényege más, több, mint aminek rátekintésre látszik. Úgy több, mint ahogy Kosztolányi Dezső írja egy másik jelképről: „Csak bot és vászon, / de nem bot és vászon, / hanem zászló.” Amely: „lobog, / beszél.”

A könyv sem azonos technikai megjelenési formájával. A könyv: testet öltött ige. Az ige – ősi szavunk – kezdetben mindennek a megnevezését,

magát a megnevezést jelentette. A környező világ tárgyainak, lényeiének, jelenségeinek megértését, birtokbavevését a megnevezéssel. Am az ígét egyszersmind kinyilatkoztatásnak is értelmezték őseink, ezenkívül bűvölő szónak. Akit megígéztek: azt megbűvölték. Ezt az értelmezést erősíti a rokon finn nép eredetmítoszában, a Kalevalában a Rácz István által eképpen fordított szövegrészlet: „Tanultam még más ígét is, vettem titkos varázsverset.”

Az igaz könyv mindig több volt pusztán információközvetítőnél, vagy csupán sziporkázó szellemi játékszernél. S több ma is. A maradandó értékű írás – akár a környező világunk pontosabb megértéséhez segít hozzá, akár „csak” belletrisztika – érzésvilágunkat és elménket együtt gazdagítja. S a már említett műszaki forradalom révén az elektronika nemhogy háttérbe szorítaná, netán fölöslegessé tenné a könyvet, hanem annak közlési lehetőségeit a technikailag elképzelhető határig tángítja. Már most rendelkezésünkre állnak azok a távközlési feltételek, amelyek jóvoltából közvetlen kapcsolatot létesíthet a kutató, az érdeklődő a megfelelő berendezéssel ellátott bármelyik nagy könyvgyűjtemény legfeltettebb ritkaságaival, vagy a legfrissebb szakmai kiadványokkal.

A mostani könyvhéten sem kell szoronganunk a könyv sorsa miatt. (Annál inkább azért, hogy a megszerzéséhez szükséges anyagi lehetőségeink nem hogy növekednének, hanem mindegyre zsugorodnak.)

Míndeközben szembevetendő a könyv új diadala is: az, hogy az utóbbi években már a különféle kereskedelmi katalógusok a hagyományos anyagú és formátumú kiadványok mellett mind több eredeti irodalmi alkotást kínálnak elektronikus szöveghordozókon. S nemcsak hangzó lexikonokat például, hanem klasszikus és kortársi szépirodalmi műveket is, a felnőtt korosztályok és az újdonságra kiváltképpen fogékony gyermekek részére egyaránt.

Ünnepeljük szorongás nélkül az idén is a testet öltött igt.

BERECZ JÓZSEF

nem kritika lesz ez

a Vass Tibor – Urbán Tibor könyvről,
a Rend a lelkem mindennek
címűről,

de a két Tibornok, már látom, vigyorog, a két Tibornok, hogy a Roston Sütő Szakács, TANDORI mit indiánkodik nekik:

A lelkek mindennek rend, ez nem anarchia, hanem konstruktív nihilizmus a készen és könnyen adódó megoldásoknak, az a fondor olvadat-beszéd, ami a VASS Tiboré, az URBÁN Tiboré azonnal-s-mégse abszurd rajzolataival egész, egymás rendjei rögtön, a két lelkek itt, és a VASS-féle Tibor szövege meghaladja az automatikus írás eddigi sejtett kategóriáinak sokát, mert érzékletessége: domb- és völgyvidékes, az URBÁN-féle Tibor pedig az egzisztencializmus késsrajzolatát villogtatja Camus-regényből mintegy.

Ezért nem pont kritika ez, ahogy a könyv is rendhagyó, de már a rend lelke a rendhagyás, sőt, a rend-se, ez lelkesíti át a művet, és ezért van a mű rendben nálam.

Evidencia-könyv, vagy hát Karácsony-A-Húsvét-Szigeten könyv nekem, lelke-m-rendetlen-ünnep a Vass-Urbán, s ezért is támad ilyen érzületem/kérdésem, nem kérdés:

*van irodalom, amely „leábrázol”,
van, amelyik kitalál,
van, amelyik relációt mutat,
van, amelyik relációt kérdez.*

A Vass-Urbán relációkérdő könyv.

Elragadó rajzolataival és tovaragadó áradásával a könyv: tutajos mű az Életnek, hagyjuk a nyelvet, a poézist, a szót. A grammatika alatt, írja Antonin urunk, holtta nyomva hever a gondolkodás. Vass nem akar grammatikát, egy grammnyinál többet nem enged ebből, a tutaj átviszi urát és kutyát a semelyik partra. A lélek: mindennek REND/je lehet, semminek sem rendjele. A rend nem szégyen, mondja Artaud, mert még meg sem valósult e világon. A testet elárulják szervei, szervek nélküli test kéne stb., magunkat teremtjük meg, gyalázat, ha valaki több világoosságról számol be az ő agyából, mint ami ott leledzhet, disznó az olyan.

A KÖNYV ÜNNEPE LEGYEN AZ OLVASÓ ÜNNEPE!

A Miskolci Városi Könyvtár az Ünnepi Könyvhét időtartama alatt az összes fiókkönyvtárban **ingyenes beíratkozást** biztosít 1997. évre.

A Vass-Urbán-könyvben semmi ily disznóság!

Az élet rend-lelkének rendes kavargását adja "vissza" a könyv, lelkesítő.

Az ilyen könyvek, mint a Vass-Urbán: nem akarnak megalkuvást, sőt, nem akarnának legalább is, én sem szerettem volna megalkudni ezzel a cikkel, ettől a világ akkor, nagyon kérem, ne legyen lakhatóbb etc. Ha meg kell alkudni, inkább azzal alkuszom meg, hogy – ld. Artaud – a világ gyilkos, lakhatatlan... semhogy hazugul kah ahk lhk akh többá tegyem.. Nem teszek semmit többá, mondja – őmedvém.

Szép Ernő, Pilinszky is mondott ilyeneket előbb és aztán mint Antonin úr.

Vassék könyve ezt adja, egyebek között: hogy – ezen könnyezett Gide, ma ez köz-hely, könny-özön hely stb. – „még nem születünk meg. / még nem vagyunk e világon. / még nincs világ. / a dolgok nincsenek még megteremtve. / az élet értelme nincs még megtalálva.” Innen indul és dolgozik Vass-Urbán.

Hát tessék, vannak művek, ezzel együtt tessék a világnak és a Társaságnak azt kezdeni, amit bír. Műveket különben is írnak jó rég a világon, és a Vass-Urbán egy igazi mű, és folytatja ezek sorát. Nekem nagyon tetszik! Nagyon. Tessék olvasni, a tartalma nehezen beszélhető el, jól lehet vele időzni, nem idézni lehet. Nem egy idézés, több idézés inkább.

A Vass-Urbán-könyv megsokszorozza egy időre az időt. Ez áldása, hogy az ég is áldja.

Egy – pláne több dologgal együtt benne – ritkaságérték. Lelkemből / lelkedzett, / mégsem a-/kart rendet, t. kar rendek. Alakrok és felkarok. Hasonló és hasonlóbb könyveket akarok.

TANDORI DEZSŐ

(Részlet az Új Holnap júliusi számában megjelenő írásából.)

A MISKOLCI LEVÉLTÁR ÉS A KULTURÁLIS MENEDZSER IRODA KIADVÁNYAI

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár három Miskolc várossal foglalkozó kiadványt ajánl a Miskolci Könyvnapok olvasói számára.

Az elmúlt év végén jelent meg a Levéltár és a Múzeum közös kiadásában a megyeszékhely tudományos igényű városmonográfiájának első kötete, melynek szerkesztője Tóth Péter közreműködésével Kubinyi András. Ára: 1 500.- Ft. (A második kötet megjelenése októberben várható.)

Miskolc múltját foglalta össze az elmúlt évben az 1100. évforduló tiszteletére rendezett Miskolci évszázadok című konferenciadorozat. Az előadások anyagát tartalmazó most megjelent két kötetben már a millicentenáriumi év krónikája

is olvasható Dobrossy István szerkesztésében. Ára: 1 500.- Ft.

Ugyancsak ez év májusában jelent meg a Miskolc írásban és képekben című sorozat 4. kötete a Kulturális Menedzser Irodával közös kiadásban, melynek szerkesztője szintén Dobrossy István. Az első fejezetben Borsod vármegye illetve Miskolc főispánjait mutatja be, a második részben pedig a Győri kapu történetével foglalkozik. Ára: 950.- Ft.

Mindhárom kiadvány Miskolc Megyei Jogú Város anyagi támogatásával jelent meg.

(A feltüntetett árak a Megyei Levéltárban és a Kulturális Menedzser Irodában vásárolt példányokra vonatkoznak!)

SÁRAY LÁSZLÓ

Miskolc írásban és képekben

(4. kötet.)

A sorozat negyedik kötete két témát mutat be. Az egyik az egykori főispánság intézménye.

A mindenkori főispán a hatalmat gyakorló kormány „kinyújtott keze” volt a megyékben. Elsődleges feladata a központi politikai akarat megvalósítása volt, s ez akkor vált igazán eseménydús kapcsolattá, ha a megye, vagy éppen a város az adott időszakban ellenzéki pozíciót képviselt.

A főispán gondolkodásán, cselekvésein keresztül érzekelni lehet egy politikai intézményt, másrészt egy önkormányzati munkát, mndez új szemüvegen keresztül láttatja az olvasóval Miskolc egy-egy történeti időszakát, „politikai atmoszféráját”.

Bár a főispánság intézménye több évszázadra nyúlik vissza, egy rövidebb időszakot választottam bemutatásra, a kiegyezéstől Miskolc önálló törvényhatósággá válásáig tartó éveket, majd a többnyire közös főispánok bemutatását, a rendszer megszűnéséig, 1950-ig.

A kötet második fejezete – hasonlóan a második kötethez – egy történeti városkapu környékét, s ezzel a városhatár változásait követi nyomon. A Győri kapu jelenleg három utcát (is) takar, s ezért volt kézenfekvő a három alfejezet beiktatása. A Hunyad, majd a Hunyadi utca részben művelődés-, másrészt ipartörténeti emlékeket rejtget. A második alfejezet a Tizes-honvéd utca egykori ipari üzemeivel, s mai, valóságos Győri kapu történetére, közelmúltjára és jelenére szeretett volna kitérni.

Ebből csupán a múlt nagy hírű ipari üzemeinek bemutatására, s néhány fontos objektum történetének áttekintésére volt lehetőség. A mai építészeti kép alakulása, valójában az utóbbi közel fél évszázad kertés családi ház építkezései, majd a lakótelepek létrejötte, „működése”, dokumentumainak elzmése már jócskán meghaladta e kötet kereteit.

(Részlet Dobrossy István bevezető szövegéből.)

Miskolc

a millicentenáriumi évében

A magyar honfoglalás ezeregyezredik évfordulója eseményeinek, rendezvényeinek összefoglalóját, a „Miskolci Évszázadok” címen tartott konferenciák előadásait a városi önkormányzat anyagi támogatásával két kötetben jelenteti meg a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár, „Miskolc a millicentenáriumi évében” címmel. Az első kötet elsősorban a helyi sajtó anyagára támaszkodik, s a bőséges illusztráció is jobbára megjelent sajtófotó. A kötet a tudományos rendezvények megnyitóját és az ezt követő négy szakmai nap előadásait tartalmazza.

A „Miskolc a millicentenáriumi évében” című kiadvány második kötete a további hét konferencia előadásait teszi közzé, illetve megjelennek a zárónap előadásai, amelyek már az elkövetkező évtizedek Miskolcával foglalkoznak. Az egyes előadások jellegéből következően ennek a kötetnek lényegében kevesebb az illusztrációs anyaga. Minden napról készült fényképfelvétel a Miskolci Akadémiai Bizottság székházában, ezek természetesen megjelennek a kötetben. Elhangzott néhány olyan előadás, amelyet ábrák és képek egészítenek ki. A tanulmányok arányait megtartva ezek – az előző kötethez hasonlóan – megjelennek a kiadványban.

Az előadássorozattal nem titkolt szándékunk az volt, hogy a különböző szakterületek képviselői tárják fel és összegezzék az eltelt évszázad eredményeit. Ezek, kiegészítve a Levéltárban őrzött dokumentációval előkészítik, illetve segítik a Miskolc monográfia utolsó két kötetének munkálatait, e kötetek ezredfordulóra tervezett megjelentetését.

A két kötet összegzése egy tényszerű eseménynaptár. Közvetétele nem kevés tanulsággal szolgál, hiszen hónapról hónapra, napról napra tudjuk nyomkövetni az év eseményeit. A teljes programot tekintheti át az olvasó, tehát nemcsak azokat amelyeket a Millicentenáriumi Bizottság támogatott.

Ez a kötet is úgy állt össze, hogy a múlt tisztelete irányított, annak a tudása, hogy a kiadvány évek, évtizedek elteltével is idézhető legyen, mint pontos és használható dokumentuma mindannak, ami 1996-ban Miskolcon történt.

DOBROSSY ISTVÁN

KERESKEDELMI ÉS KIADÓI KFT.
H-1061 Budapest VI.,
Andrássy út 21.
Levél cím: H-1370
Budapest 5. Pf. 370.

Bibliofil kft.

Kazinczy Könyvesboltja

- Miskolc szívében, a sétálóutca legforgalmasabb könyvkereskedésében található városunk egyik legnagyobb és legrégebb könyvesboltja, a Kazinczy Könyvesbolt.
- Nagy választékban kínáljuk mesés, ifjúsági, szépirodalmi, tudományos és szakkönyveket, helytörténeti kiadványokat, a Felsőmagyarország Kiadó könyveit. Bő választékkal állunk kedves vásárlóink rendelkezésére nyelvkönyvekből, szótárakból, kézikönyvekből és lexikonokból.
- A kikapcsolódásra vágyó nagyközönségnek komoly- és könnyűzenei hanglemezeket, CD-ket, kazettákat ajánlunk.
- Ha felkeltettük érdeklődését, kérjük keresse fel Ön is könyvesboltunkat, ahol kulturált körülmények között vásárolhat.

Pedagógusoknak minden vásárlásból 10% engedményt adunk – nemcsak a könyvhét idején.

Bibliofil Kft.,

Kazinczy Könyvesbolt

3525 Miskolc, Széchenyi u. 33.

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM

Murádin Jenő-Szűcs György: Nagybánya száz éve

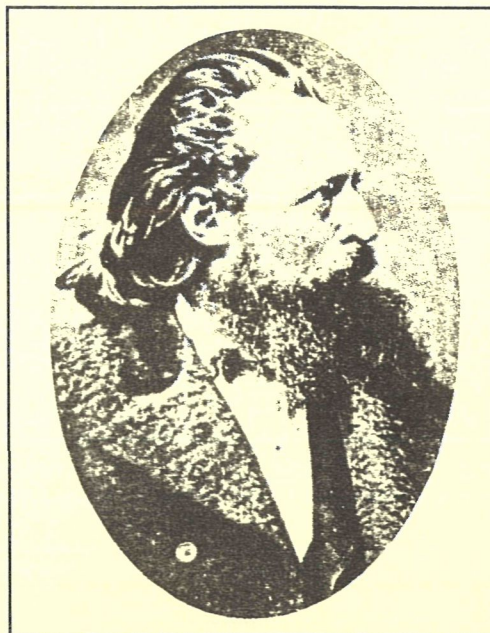
A Patriumban lévő Nagybánya városa fogalommal lett a magyar művészetben. A két szerző történeti forrásokkal illusztrálja a sikerekben és küzdelmekben egyaránt gazdag évszázadot – egészen napjainkig. A hazai szakirodalomban elsőként állítottak össze művészeti topográfiát a sok kitűnő festői motívumot kínáló tájról, izgalmas párhuzamot teremtve a látványt objektíven közlő, korabeli képeslapok és a mindezülig gyűjteményekben rejtőzködő, szép plein air képek között.

Az interetnikus kapcsolatok kutatásának újabb eredményei (szerk: Katona Judit-Viga Gyula)

A Herman Ottó Múzeum és a Miskolci Egyetem Művelődéstörténeti és Muzeológiai Tanszéke 1995. október 30-31-én Mályiban konferenciát rendezett Az interetnikus kapcsolatok kutatásának újabb eredményei Északkelet-Magyarországon címmel. A kötet jórészt a konferencia előadásait tartalmazza. A történeti, művelődéstörténeti, nyelvészeti, szociológiai, irodalomszociológiai írások meglehetősen széles tematikai és földrajzi keretben mutatják be vizsgált problematikájukat. A kötet hasznosan járulhat hozzá a Kárpát-medence népei kapcsolatrendszerének, történeti, művelődéstörténeti, etnográfiai-folklorisztikai vonatkozásának megismeréséhez, a különböző, együtt élő népek kulturális örökségének, műveltségi hatásainak és határainak feltárásához, a kulturális elemek átadása és átvétele szétágazó problematikájának tisztázásához.

Szabadfalvi József: Herman Ottó, a parlamenti képviselő (1879-1897)

A kötet Herman Ottó parlamenti tevékenységét mutatja be. A tudós több mint másfél évtizeden át volt parlamenti képviselő 1879 és 1897 között. Három alkalommal Szeged (1879-1887), majd Törökszentmiklós (1887-1892), végül Miskolc város képviselője volt (1892-1897). Szabadfalvi József kigyűjtötte Herman Ottó több száz képviselőházi beszédét és hozzászólását. Ezekből a könyv második felében közöl válogatást. A munka első felében áttekintést nyújt a tudós politikai pályájáról.

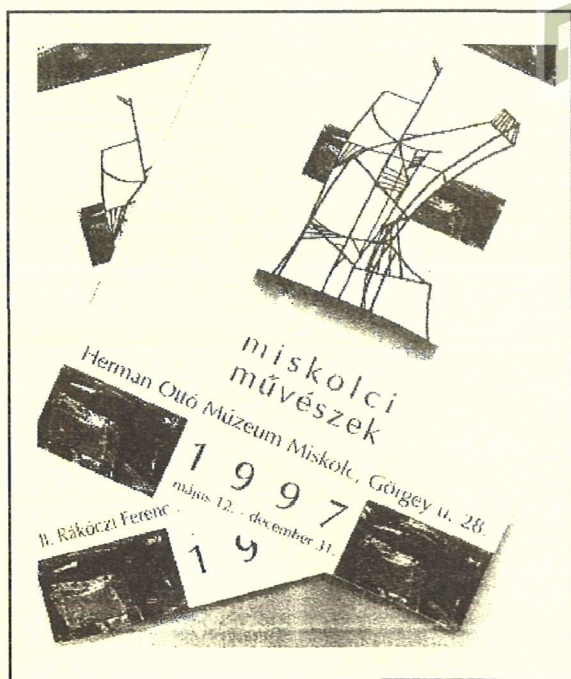
KIADVÁNYAIBÓL

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve

XXXIII-XXXIV (szerk: Viga Gyula-Veres László)

Az Évkönyv legújabb kötete ismét érdekes tanulmányok sorát közli a régészet (pl. Pusztai Tamás: Muhi középkori mezőváros régészeti kutatásának topográfiai előkészítéséről; a történettudomány (pl. Faragó Tamás: Házasságkötés és társadalom. Buda város a 18-19. század fordulóján; Bencsik János: A zsidók Tokajban 1869-ben), a fotótörténet (Tarcai Béla: Fényképészeti és fényképhasználati szokások 1900 körül); a néprajztudomány (pl. Vida Gabriella: Néprajzi ásatások kerámiái Mezőcsáton); a művészettörténet (Sümegei György: Szalay Lajos levelei Kovách Aladárhoz) és az irodalomtörténet (Porkoláb Tibor: A hagyományteremtés kísérlete. Csorba Zoltán több mint fél évszázados irodalomtörténetéről) tárgykörében. A kötet – Szinyei Merse Pál emlékezete címen – közli a miskolci Szinyei-emlékülés (1955. május 19-20.) előadásainak szövegeit.

Miskolci Művészek 1997

Tizenhárom miskolci művész kiállításának megnyitására került sor 1997. májusában a Herman Ottó Múzeumban. Valamennyiük jól ismert a város, a megye és a régió művészbarát közönsége számára. Munkásságuk híre azonban ennél is jóval meszebb jár, hiszen az ország különböző településeiben, rangos budapesti kiállítótermekben, így a Múcsarnokban, Vigadó Galériában, Fényes Adolf Teremben, Ernst Múzeumban vagy a Helikon Galériában épp úgy szerepeltek már önálló kiállításokkal, mint a világ kisebb-nagyobb városaiban. A

miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár mésfél évtizedes, a képzőművészet értékeinek propagálását, a művészettörténeti kutatásokat segítő tevékenysége kimondva-kimondatlanul a helyi értékek megbecsülését is szolgálja.

KÖRNYEY LÁSZLÓNÉ DR.

(A Miskolci művészek 1997 című II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár által megjelentetett kötet bibliográfiai adatokat tartalmaz. Míg a hasonló című kiadvány, amelyet a Herman Ottó Múzeum jelentetett meg, a múzeumban 1997. május 12-től december 31-ig nyitva tartó kiállítás katalógusa.)

Lira és Lant
KÉRSKEDELMI RT.

LÍRA ÉS LANT RT.

A LEGNAGYOBB
VÁLASZTÉKÚ HÁLÓZAT

KEDVES PEDAGÓGUSOK!

Könyvesboltunk örömmel közli a pedagógusok kedvezményes könyvásárlási lehetőségét.

Ha Önök egyénileg, vásárlási lehetőségük keretében, vagy iskolájuk nevében, mint közületi vásárló, 5.000.- Ft értékben könyvet vesznek a Lira és Lant SZÉCHENYI KÖNYVESBOLTJÁBAN, az áfát tartalmazó számla mellé egy 500.- Ft értékű pedagógusi vásárlási utalványt is adunk.

Legyenek a vásárlóink!

SZÉCHENYI KÖNYVESBOLT

Miskolc, Széchenyi u. 54.

POMOGÁTS BÉLA: KÖZÖTT

Pomogáts Béla kötete egy feladat újrameghatározásáért folytatott küzdelem dokumentuma. Az utóbbi évtizedekben – de különösen a rendszerváltozás után – szinte minden tekintetben megváltozott mind az az önmeghatározás, amelyet az irodalom (beleértve a kritikát is) alkotott a saját feladatköréről, mind pedig az az elvárás-rendszer, amellyel az olvasóközönség, illetve a politikát is magában foglaló közvélemény tekint az irodalomra.

Pomogáts Béla mindig racionálisan és hatalmas anyag ismeretében, de ha kell nem leplezett szenvedélyességgel érvel amellett, hogy a bekövetkezett változások nem tették feleslegessé az irodalom társadalmi szerepvállalását és az íróknak, kritikusoknak, tágabban az értelmiségnek a megváltozott körülmények között is meg kell találniuk azokat az eszközöket és formákat, ahol kötelességük és elidegeníthetetlen joguk az ország sorsát érintő kérdésekben szavukat hallatni, küzdeni az egyáltalán nem befejezett polgárosodás sikeréért, képviselni azokat az értékeket, amelyeknek továbbra is ők a letéteményesei.

A kötet higgadt és elkötelezett írásként gyűjteménye, egyúttal jövőkép-építés olyan helyzetben, amelyben már régen nem szólalt meg áttekintő igénnyel senki.

SZÖRÉNYI LÁSZLÓ

KISS GY. CSABA: LENGYEL NAPLÓ

Ajánló sorok

Tollforgatóként, csakúgy mint tudósként és közéleti emberként Kiss Gy. Csaba egy eszmének szenteli munkáját, Közép-Európa újjáteremtésének. Ez az eszme azt feltételezi, hogy Európát nem lehet mereven két egymással szembenálló részre, Keletre és Nyugatra felosztani, hogy kontinensünk ennél sokkal jobban tagolt térség, és legalább három alapvető tömbjét el kell különíteni: Nyugat-Európát, Közép-Európát és Kelet-Európát.

Egyesek hitetlenkedve, mások lelkesedve fogadják ezt a gondolatot. Milan Kundera, az író, aki úgy véli, hogy a második világháború után Közép-Európát letörölték a plánetánk felszínéről, hogy a helyén maradt üszkös hamuban már nem lehet újra felépíteni egykori kultúráját. Másoknak, éppen ellenkezőleg, az a véleményük, hogy van rá lehetőség, hogy egyetlen kultúrát sem lehet egyszer s mindenkorra eltörölni, és hogy épp az európai identitásnak volt – és ma is az – egyik alapvető összetevője a sokféleség, a sokoldalúság, a sokszínűség, a gazdag rétegzettség, és hogy egy ilyen nyitott és gazdag kultúrában helye van mindazoknak az értékeknek és sajátosságoknak, melyeket Közép-Európa képvisel.

Közép-Európa népszerűsítőinek, teoretikusainak és híveinek eme táborához tartozik e könyvnek a szerzője. Lengyelországról szól benne, s feltételezhetjük, hogy Kö-

A Miskolci Könyvnapok

Június 5. csütörtök

11.00 óra: Szántó Tibor kiállításának megnyitása
Megyei Könyvtár

A kiállítást megnyitja: Petneki Áron irodalomtörténész

Június 5. csütörtök

14.30 óra: az Ünnepi Könyvhét megnyitása
Erzsébet tér

Köszöntőt mond: Kobold Tamás,

Miskolc Megyei Jogú Város polgármestere

A könyvhétet megnyitja: Kiss Gy. Csaba író

Közreműködnek: a Bársony János Általános Iskola tanulói: Tóth Adrién (szavaltat)

és Krotos Zsuzsanna (fúvulya)

zép-Európa gondolatának épp a Visztula tája volt egyik forrásvidéke.

Ésszel és szívvel készült ez a Lengyel napló. Ésszel, mert Kiss Gy. Csaba arról beszél benne, milyen gondolatokat, reflexiókat váltott ki belőle Európának a mihozzánk tartozó része. Szívvel, mert ennek a könyvnek a tónusát és hangulatát az a mély rokonszenv határozza meg, melyet a szerző Lengyelország, a lengyel történelem és kultúra, a lengyelek iránt érez. Am számára ez egyébként korántsem csak érzelmi hozzáállás kérdése. Kiss Gy. Csaba a sok évszázados és annyszor jól alakuló lengyel-magyar kapcsolatban olyan tengelyt, középponti szellemi magot lát, amely alkalmas az új Közép-Európa kristályosodási területének. Az 1980 és 1982 közötti időszakra visszatekintő kötet nem csak a közelmúlt eseményeiről tanúságtétel, hanem üzenet a jövőnek is.

Ilyen víziók keletkeznek e kötet szerzőjének intellektuális igyekezte és őszinte meggyőződése nyomán is.

Varsó, 1997. április

RYSZARD KAPUŚCIŃSKI

APOR ELEMÉR: FEJE FÖLÖTT A PALLOS ÁRNYÉKA

Dobó István regényes életrajza

Gárdonyi a magyarság „szalamiszi”, „marathoni” diadalának és hőseinek, köztük a várkapitány Dobó Istvánnak állított emléket remekművében. Apor Elemér Dobó Istvánról szóló, egy életen át érlelt regényes életrajzban a családja körében és a külső ellenségtől szorongatott, belső viszályoktól sújtott ország változatos színterein tanulságos példaképnek látta hősét.

CS. VARGA ISTVÁN

rendezvényei

15.00 óra: a Felsőmagyarország Kiadó új könyveinek bemutatója

A Miskolci Akadémiai Bizottság pinceklubja
Bevezetőt mond: Pomogáts Béla a Magyar Írószövetség elnöke

17.30 óra: a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola ünnepi hangversenye

Vezényel: Sereg János
Városháza udvara

Június 6, péntek

16.30: író-olvasó találkozó R. Várkonyi Ágnes történésszel

Szabó Lőrinc fiókkönyvtár

LÁSZLÓFFY ALADÁR: LONGOBÁRD KORONA

Abban a tekintetben irodalomtörténeti példasor folytatója Lászlóffy Aladár, hogy verset és regényt, novellát egyaránt ír, s hogy ezeken kívül – főként az utóbbi években, évtizedben – rendszeresen közöl esszéket. Szokatlanra, nehezebben átfoghatóvá az teszi ezt a jelenséget, hogy az ő esetében a költői, írói, illetve közgondolkodói minőség mintegy átjárja egymást, s a nyelvi közeg szerves alakítása révén új és új formákat, stílus-vívmányokat alkot.

Lászlóffy Aladár esszéiben a szokatlan: nem a filozofáló, hanem a mélyhistoriai, kultúrtörténeti ismeretek, s azok szüntelen bővítése alapján meditáló író jelenléte. S főként az, hogy az eredeti gondolatvezetés, a mindig aktuális helyzetekből – helyzeteinkből – fakadó kiütkezés egy sokoldalú egyéniség játékos és virtuóz nyelvi kifejező-készségében ölt testet, s így összekapcsolódik az elmélkedés a költészettel, a közös útkeresés kultúrtörténetünk élvezetes szellemidézésével.

SZÉLES KLÁRA

TÓTH ERZSÉBET: ISMERETLEN KÖNNYŰ SZÍVVEL

„Tóth Erzsébet elementáris költő. Ez azt jelenti, hogy nem ő él a költészetben, hanem a költészet él őbenne. Mivel a vers él őbenne, és nem ő a versben, ezért érzelmileg és értelmileg tökéletesen uralkodik a költészetén.”

KENYERES ZOLTÁN

(Tóth Erzsébet eddig megjelent három verseskötetével olyan érvényes és hiteles lírát teremtett, amely a középnemzedék legjobbjai közé sorolja. Új kötete az eddig megjelent könyveinek verseit, valamint az utóbbi időben született költeményeit tartalmazza.)

GULYÁS IMRE: HA ÉLNI AKARUNK

Riportok a változó vidékről

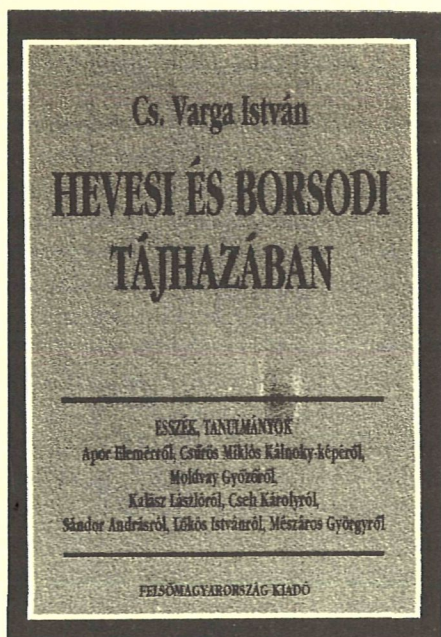
Gulyás Imre riportjai a vidék-Magyarország, ezen belül az alföldi, bihari és hajdúsági falvak társadalmi változásaival, a rendszerváltozás utáni földtulajdon-váltással kapcsolatos kérdésekről, szabadvizi halászsokról, pusztai emberek küzdelmes életéről adnak hiteles látványt.

BÉNYEI JÓZSEF: KÉKSZAKÁLLÚ ELÉGIÁI

Könyvtárosnak népművelő voltam, népművelőnek újságíró, újságírónak költő, költőnek ez is, az is. És szerettem volna lenni tanult szakmám és belső igényem szerint pedagógus, aki az iskolai katedra helyett a szélesebb nyilvánosságot választotta. Néha vigasztalom magam: a torzókban is benne van a tökéletesség ígérete.

BAKONYI ISTVÁN: NEMZEDÉKEK KÉZFOGÁSA

Bakonyi István a mai irodalomtörténész-kritikus középnemzedék rangos képviselője, aki dacára „vidéki” voltának (Székesfehérváron él és dolgozik) a szakma számos folyóiratában rendszeresen jelen van. Könyvei, kismonográfijai a huszadik századi magyar irodalom következetes és tárgyilagosra törekvő elemzőjének mutatják. Szemléletének középpontjában Illyés Gyula, Németh László és nemzedéke, valamint a jelenkori irodalom áll, fő kifejezési formája pedig az esszé és az elemző-kifejtő kritika.

SZÁNTÓ TIBOR KIÁLLÍTÁSA

Szántó Tibort, a kiváló magyar tipográfust, a nyomtatott betű hivatott mesterét, a könyvszerető közönségnek aligha kell bemutatni. Hogy a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár mégis Szántó Tibor kiállításra vállalkozott, indokolja a könyv ünnepe, valamint az, hogy a mester a közelmúltban ünnepelte 85. születésnapját. S ez alkalomból felvillantsuk a művészileg, emberileg egyaránt kivételesen gazdag életpálya néhány fontosabb mozzanatát.

Számos jelentős könyve közül a legismertebb A betű című kétkötetes betűatlasza. A közel 500 oldalon sok száz illusztrációval, 350 betűtípust bemutató munka három magyar kiadás mellett több külföldit is megért. Hasonlóképpen népszerű a magyarországi könyvnyomtatás 500. évfordulójára megjelent A szép magyar könyv 1473-1973 című összefoglaló mű.

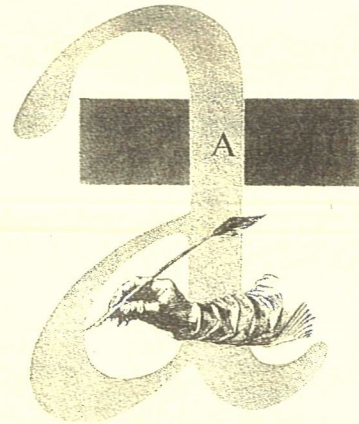
A Szántó Tibor által tervezett könyveknek se szeri, se száma. Néhányat azért megkísérlünk kiemelni. Az ő nevéhez fűződik a Shakespeare, Thomas Mann és Hemingway sorozat tervezése, a hazai irodalomból a Nagy Klasszikusok sorozat, vagy a Magyarország felfedezése című szociográfiai vállalkozás. S ugyancsak ki ne ismerné az 1589-ben született Vizsolyi Bibliát, amelyről Illyés Gyula azt mondta, oly ritkaság, hogy már megjelenésekor fizeszköz gyanánt használták. Szántó Tibor jóvoltából 1981-ben elkészült a biblia faximile kiadása.

Ki tudja, a gyermekkori és családi hatások, vagy a Bauhaus szellemű Bortnyik-féle „műhelyiskola”, netán Berény Róbert példája, vagy inkább a Szántó Tibor által oly nagyra tartott írók, költők – köztük Illyés Gyula, Keresztury Dezső, Weöres Sándor, Zelk Zoltán, Devecseri Gábor – barátsága játszott nagyobb szerepet művészi pályafutásában? Talán a sokféle feladat, amely elé az élet állította hivatásának gyakorlása közben. Hiszen volt képzőművész, különböző lapoknál, iskolaigazgató és főiskolai tanár, dolgozott több nyomdánál, például a Révainál, Szikránál az ötvenes években pedig a Móra Kiadónál, és évtizedeken át volt a Helikon művészeti vezetője.

Sok-sok kiállításon szerepelt, nagy számú hazai és külföldi díj, kitüntetés ismerte el művészi kiválóságát. Az ifjúság iránti érdeklődésének, elkötelezettségének bizonyítéka, hogy munkásságában mindig fontos helyet foglalt el a pedagógiai tevékenység. Nagyobb figyelmet, törődést kívánt a gyerekkönyveknek, amire maga is jó példával szolgált – így a Szabó Lőrinc, Weöres Sándor, vagy a Würtz Ádám illusztrálta Kassák kötetekkel.

Szántó Tibor élete, munkássága igazi kultúrtörténet, amit még vonzóbbá tesz szerénysége, a hivatás iránti elkötelezettsége. A kérdésre, hogy mi az ars poeticája, egyszerű a válasz: „Én a könyveket kivételes értékű használati tárgynak tartom... A könyv az által lesz kivételes érték, hogy humanista eszmét hordoz. Egy könyvbe belefér az egész világ. A tipográfusnak ezt a humanista tartalmat kell szolgálnia.”

KÖRNYEY LÁSZLÓNÉ DR.

VARGA RUDOLF:
MÉGSE

Varga Rudolf első könyve tavaly év végén jelent meg. Az idei Költészet Napja tájékán a második. A harmadikat, ami novellákat tartalmaz, karácsonyra tervezi közzétenni, irodalmi riportjait jövő tavaszra. Akkora rössel járja a pénzelőhelyek bozótosait, hogy még én is, aki nem igen bízok az ilyen akciók sikerében, elhiszem, sikerül neki: biztosítani tudja a megjelentetés föltételeit. A csalódások sem tudják megállítani. Buldogtermészetű: megy, hajt. Amibe belefog – véghezviszi. Megszállott ember. A cselekvés, tevétség megszallottja. Ha elháríthatatlan akadályba ütközik – történt már vele ilyen a hetvenes években, hiszen évek hosszú során át nem publikált – az elesettségből föltápaszkodik, s más irányba tör utat magának, érvényre juttatja elképzeléseit. S mostanság ez a másfele-út záródott be előtte. Erre ő otthagyja a filmes-kamerás világot, előkapja a tollat-ceruzát, s ott folytatja, ahol abbahagyta. Mintha mi sem történt volna! Ha a hetvenes években nem sikerült kötetét megjelentetni, megjelenteti most. Ami tehetség benne annak idején mutatkozott, azt ma sem lehet kétségbevonni. Az az út, amit megtett, egyenesvonalú! S ez leginkább a második, a Mégse című kötet alapján mutatható ki igazán. Ebben a kötetben benne vannak azok a munkái is, amelyek a pályakezdés éveiben íródtak. Pontosán látni, hogy honnan hová jutott: a magánszférától a közösségiig. Egyről a kettőig. Egy jóval magasabb szintig. Meglódultak, szárnyalóbbá váltak a versei. Magukkal ragadnak, mert az indulat bennük nem magánérdekű. Nem befelé fordul a szó, hanem országba-világba. S hiába hogy szinte zabolátlanul áradnak a képek, víziók – alig fegyvelmezi magát a költő –, a magáért-másokért perló versek megindító feszültséget keltenek az olvasókban. Segítenek túllátni magukon.

SERFŐZŐ SIMON

(Elhangzott a Miskolci Képes Műhely Klubjában, a Miskolci Galéria Petró-bázisában 1997. április 8-án.)

A Miskolci Galéria kiadványai

DROZSNYIK ISTVÁN

(8.)

Drozsnyik István művészetét egyrészt a mű esztétikai erejében való hit jellemzi, amelyet viszont gyakran kísért meg az újkonzervatívizmus „szabad” szelleme, másrészt a modernizmus „dogmaival” való szembe fordulás, amelyet viszont alkotói magatartásában érezhetően állandóan fegyelmez a tradicionális értékteremtés rejtett tisztelete.

Művei egy részében tiltakozóan feloldja a rajz, a festészet és a szobrászat közötti kategórikus különbséget, míg másokban makacsul ragaszkodik a műfajok tisztaságához.

A pusztító agresszivitásra, az álmos közönyre, a fajó kiégettségre reagál hol engesztelő, harmóniát kereső vágyal, hol szélsőséges, drasztikus és zavart viselkedéssel.

(Drozsnyik István albuma a művész Galéria-beli kiállításával egyidőben jelent meg.)

VARGA ÉVA

(9.)

Varga Éva legutóbb 1982-ben mutatta be szobrai a Miskolci Galériában. Új tárlata néhány friss mű (ahogy a szobrász nevezi őket: Csendélet) köré rendeződik. Ezeket a Csendéleteket nagyon egyszerű formák, nyers megformálás jellemzi: geometrikus térelemek, gömbök és gömbszeletek, hengerek, hasábok, aztán majdnem geometrikus jelekké összevont alakzatok ornamentikává egyszerűsített természeti utalásokkal, a klasszikus bronz helyett vas, tapasztáshoz hasonló gipsz. Maguk a művek erős hatásúak, jól érzékelhető módon kapcsolódnak a szobrász életművének néhány eddigi kulcsmunkájához, de a modern európai szobrászati hagyomány jelentős vonulataihoz is, ugyanakkor igazán csak anyaguk-testük tapintható közelségében válnak mélyen átélhetővé, s az életmű, s az életmű személyes-helyi-mesterségbeli szálaik végigkövetésével válnak mélyen érthetővé.

BELVÁROSI KÖNYVESBOLT

3530 Miskolc, Széchenyi u. 64.

Tel./Fax: 46/325-040

**A Belvárosi Könyvesbolt az OXFORD-i
nyelvkönyvek legnagyobb megyei terjesztője.**

Általános iskolák, középiskolák figyelem!
Az 1997-98-as tanévre a következő kiadók
könyveinek a kiszállítását vállaljuk:

Apáczai Kiadó
Oxford Kiadó
Calibra Kiadó
Cartographia Kiadó
Lexika Kiadó
Longman Kiadó
Magyar Macmillan Kiadó
Mozaik Kiadó

**Pedagógusoknak szakkönyvvásárlás esetén
10% kedvezményt biztosítunk.**

Egész évben minden vásárlót szeretettel várunk!

KÖNYVNAPI OLVASMÁNYOM: PARASZTSORSOK;

avagy

ÉPÍTSÜK EGYÜTT A GUTTENBERG-SZTRÁDÁT KONCESSZIÓ NÉLKÜL!

Amint kezemhez került a Környeiné Gaál Edit: Parasztsorsok című kötete, amely a Debreceni Néprajzi Intézet közel száz kötetnyi Folklor és Etnográfia sorozatában jelent meg, némi fényt látok a sokat emlegetett alagút végén; a késlekedő nonprofit törvény dacára, a kultúrát sanyargató „hét szűk esztendő” után nagy gonddal illesztgetik a Guttenberg-sztráda alapköveit az arra hivatottak. Professzorok és szellemiségük folytatói, a tanítványok önerőből építik az ismeretterjesztés útját, publikussá teszik a magyarság életének kulissza-titkait, hogy népünk önismerete teljesebbé váljon.

A forrás tisztaságán öröködték és öröködnék a Gunda Béla és Újváry Zoltán formátumú mentorok; sugallják az utódok számára, hogy milyen mélyen merítsék korszókat abba a forrásba vagy mély kútba, amelyben felhalmozódtak az emlékezés diktálta paraszti kéziratok, önéletírások, tapasztalati gyűjtemények, háborús és hadifogolynaplók.

Népismeretünk fehér foltjai csak akkor tűnhetnek el, ha ebből a kimeríthetetlen, kifogyhatatlan tárházból Guttenberg jóvoltából nem csupán a kutatókhoz, hanem a társadalom szélesebb rétegeihez is eljutnak népünk egyszerű fiainak vallomásai, s mint nélkülözhetetlen vademecum-ok eligazítanak mindannyiunkat felmerülő kérdéseink megválaszolásánál.

Távol legyen tőlem, hogy a könyvekből megszerezhető ismeretek abszolutizálásával ki akarnám rántani az Internet-sztráda csatlakozó dugaszát; de hiszem és vallom, hogy a vibráló képernyő menűje képtelen visszaadni azt a szellemi élményt, amit egy Gyepsor, egy Puszták népe vagy a Parasztsorsok lapozgatása nyújthat az érdeklődőnek.

A kötet szerzője három paraszti sorban élő, kéziratot hagyatékként hátrahagyó ember sorsának dokumentumait kívánta közkinccsé tenni. Minden esetben a kéziratok terjedelmével meggyező tanulmányt közöl, amelyben elemzi az önéletírást, vagy a költemények teljes szövegét. Célja, hogy megjegyzéseivel rámutasson az egyéni sorsok sajátosságaira, és bizonyítsa azt, hogy ez csak a közösség kollektív élményanyagának a megvalósulási formája.

Csillag Juhász Margit (sz. 1911.) tiszaburai parasztsorsos portréja rajzolódik ki előttünk elsőként, akinek írott és szóbeli visszaemlékezése alapján a szerző a középparaszti réteg életmódjának alakulását mutatja be. Jelzi a korszakváltást a paraszti öltözködésben, viselkedési szokásokban, a világháború okozta értékrend-sérülést, a nagycsaládban őrzött hagyományt. Az adatközlő csupán mesél a lagziról, hozományról, a hétköznapok konyhájáról, kenyérsütésről, cseléd-tartásról, majd az 1951-ben bekövetkezett kuláksorsról, az 1957-es

internálásról. Igaz, hogy a 46 kh nagyságú gazdaságban a termelés megszervezése és irányítása, a javak értékesítése volt az egzisztenciális kérdés, az asszony figyelme a családról való gondoskodásra, az utódok nevelésére irányult. Szinte felsőhajtott az emlékezés során: „Az volt a szép, amikor négy generáció élt egy haj alatt!”

A szerző, mint közvetítő, a tényleges, kézzel fogható életrajzi adalékok általánosítja és ezzel teszi érzékelhetővé a középparaszti társadalmi réteg életmódjának alakulását.

Ortó Dániel sajtóvamosi parasztköltő hagyatékába már csak a fennmaradt írásos emlékek alapján tekinthetünk be. Század eleji kéziratok könyve mintapéldája is lehetne a népi kéziratok költészetnek. Az írásos emlékek között 27 verse maradt fenn és a katonatársaié. Itt-ott rajzok és galíciai parasztházról, faekéről. Utalás történik a korábban elsajátított irodalmi ismeretekre, mitológiára, zenére, természettudományok ismeretanyagára, hadtudományra. Idegen szavak küsszótára is elfér a háborús hadinapló mellett. Ez utóbbi az események krónikája Isonzótól Kaposvárig, ahová a „pusztulás véres mezejéről” az ápoló szeretet kezei közé került a hadikórházba. Kordokumentum és egyben végrendelet, miszerint: „Azt, aki felszedi testemet akár élve, akár holtan...”, tudassa feleségemet létemről vagy nemlétemről, s ezt a könyvet adja át neki!”

Sípos József (sz. 1884.) kéziratot emlékkönyve az első világháborúból az olasz front háttéreseményeiről ad számot. A fogságba esés és az olasz fogság körülményeit taglalja, s az eseményeket versbe is foglalja. Versek, imák, napi krónika váltogatják egymást, majd a szokásos leltár az ütközetek után. „A gépfegyvereket hátra vitték, nehogy ha ránk virrad, tönkre vágja az ellenség. Mert drágább volt a gépfegyver, mint az egész századunk valamennyi embere” – írja naplójában.

A három kéziratot hagyatékként és az elemző tanulmányokat Irodalomjegyzék, és Jegyzetek teszik teljessé.

*

A könyvek sorsán elmélkedem; felteszem a kérdést: Kinek használnak a paraszti sorsok publikálása? Sokan osztozkodnak az elefántcsont toronyban és az akadémikusok kulturális elitjének beltenyészetében szemlélődő ítések köreiben kívül esők az ilyen józan paraszti ésszel megfogalmazott írásközlés tanulságaiból. A mélykultúrának is vannak értékei, és jó, hogy ezek megjelenítésén, továbbörökítésén ma is munkálkodnak némelyek. Fáradozásukért a fizetség nem csupán a SZJA-val kurtított forintösszeg, hanem mindazok köszönete, akik lélekben azonosulni tudnak a hajdani paraszti betűvetők nemes érzelmeivel.

NEMCSIK PÁL

A KÖNYVTÉR STANDJAI
AZ ÜNNEPI KÖNYVHÉTEN:

DUCSAI ANTIKVÁRIUM
SZÉCHENYI KÖNYVESBOLT
EGYETEM KÖNYVESBOLT
ANTIKVÁR KFT.
DEMJÉNÉ KÖNYVKERESKEDÉS
HASZNÁLT ÉS ÚJ KÖNYVEK KERESKEDÉSE
KOSSUTH KÖNYVESBOLT
BELVÁROSI KÖNYVESBOLT
UNIVERZUM KÖNYVESBOLT
KAZINCZY KÖNYVESBOLT

Csorba Piroska Az öreg bácsi a szomszédban

*Az öreg bácsinak a szomszédban
nincs senkije.*

*Amikor iskolába indulok reggel,
ő vízért megy a kútra
és délben is ott álldogál
a ház előtt*

amikor megjövök.

*Az ebédet egy néni hordja neki
a gondozóból.*

*Néha a kertben sétál az öreg bácsi.
Beszél a körtefához, amit akkor
ültetett, amikor születtem,
a madarakhoz is beszél,
sajnos olyan halkán,
hogy még sose sikerült megértenem.*

*Amikor este van,
kirak egy széket a kertbe,
ott ül sötétedésig
és néz az utcán meg a házakon át,
az ég csillagain túl
valahová.*

(Csorba Piroska: Csokolom, jól megnőttem című kötete a Széchenyi Könyvtár Kiadónál jelent meg.)

Juhász József Félelmek a horizonton

*Esik. Vizes a városi aszfalt.
Sistereg az autók kereke.
Szokni kell az őszt is, akár
a lemondást meg a nélkülözést.
Korán alkonyul. A szúnyogok
divertimentója is elül,
csak szívem éber és nyugtalan,
sötét félelmek, aggodalmak
ólkodnak a horizonton:
meddig tart még ez az éjszaka
és törelmed, szűkös kenyered,
hazám, kitart-e a tavaszig?*

(Juhász József: Lélek a keresztben című kötetét az Alterra svájci-magyar kiadó gondozta.)

DEDIKÁLÁSOK:

június 5-én, 17 órakor a Használt és Új könyvek sátrában:

JUHÁSZ JÓZSEF

június 6-án, 11 órakor az Egyetemi Könyvesbolt sátrában:

VARGA RUDOLF

június 6-án, 11 órakor a Széchenyi Könyvesbolt sátrában:

NYILAS ATILLA és ZEMLÉNYI ATTILA

Zemlényi Attila Alba altban

*A halál bentlakásos
iskola.*

Sötétkék, jó törvény.

Pucér pillangókés

ha rám talál,

lassúdad pantomim.

Hét rét, foncsorozott.

*Juhok legelnek párbuzamos
csendben.*

Egy halálsüvölvény

írni-olvasni tanul.

Pajkos hegemonia.

Meztelen garnizon,

földdel bútorozott.

(Zemlényi Attila kötete a Seneca Kiadó gondozásában, a Soros Alapítvány és Miskolc Város Önkormányzata támogatásával jelent meg.)

Nyilas Atilla Ártomás

*ezen a zenén város úszik szemembe
hidai pupillámba folynak
tekintetem öröm vezéri
svenekkel távlatokba hatolt mag*

*basítom a walkmanes éjszakát
leelőző árnyékom tenyérnyi
nem figyelem mi van mögöttem
tudok időben olajra lépni*

*batalmas derűm elészáguld velem
de filmes üldözésemmre indul a sötét
én a sárgákon hajtok át
ő a feketén*

(Nyilas Atilla verseskötete az Argumentum Kiadó gondozásában, a Soros Alapítvány és Miskolc Város Önkormányzata támogatásával készült.)

Tudja-e, hogy városunk legnagyobb
speciálisan ellátott könyvesboltja az
EGYETEMI KÖNYVESBOLT
a képzési sémának megfelelően

- számítástechnikai
- közgazdasági
- jog- és államtudományi
- bölcsészettudományi
- idegennyelvű

és egyéb szakkönyvek széles választékával
várjuk vásárlóinkat.

Miskolc-Egyetemváros, Könyvtárépület 46/361-564

A TULÉLŐ KELET

Ha kedd, akkor Kelet, szoktuk mondani tréfásan egymás között. Huszonnégy éve immár, hogy hétről hétre – keddenként – összejön egy kis baráti társaság – mostanság éppen a TIT Kazinczy-klubban, a Kelet Irodalmi és Társművészeti Egyesület – leánykori nevén Kelet Irodalmi és Közművelődési Alkotócsoport – tagjai, akikben, mint hajdan a hányatott sorsú vándorszínészekben, valamiféle szent elhivatottság tüze lángol, hogy tegyenek valamit szűkebb és tágabb környezetük művelődéséért.

A Kelet 1973. októberében alakult írógató, és a közművelődésben dolgozó fiatalok részvételével a Sajtóházban. Ekkor még létezett az Ifjúsági Házban Kapuk előtt névvel egy spontán szervezettségű, jobbára írógató diákokból álló irodalmi kör, mely közvetetten a Kelet előzményének tekinthető. (Ebből a körből Varga Rudolf és Péntek Imre nevét érdemes megemlíteni.) A tizenkét alapító közül a nyolcvanas évek elejére már csak hárman maradnak – Cseh Károly, Hajdú Gábor, Utry Attila –, akikhez újak csatlakoztak, aktív irodalmárok mára csak mutatóban maradtak. (Balogh Attila, Cseh Károly, és esetleg ide sorolható Szendrei Lőrinc újságíró, a Magyar Nemzet rovátvezetője.)

A 25 éves jubileumot antológiával szeretné megünnepelni a Kelet, bár manapság nem könnyű pénzhez jutni, hacsak nem Tocsiknak hívják az embert. Amennyiben megvalósul, az ötödik antológiája lesz a társaságnak. A Kelet I. 1975-ben jelent meg 12 szerző 32 vegyes műfajú írásával, a borító Feledy Gyula munkája. A második antológia Mégsem elégia címmel jelent meg 1979-ben, Serfőző Simon előszavával. A Nyílt levél, antológia 19 szerző 199 művével 1983-ban látott napvilágot. Ebben az időszakban volt a legpezsgőbb élet a Keletben, ekkoriban lett tagja a későbbi politikus Furmann Imre. A negyedik antológia a 20. évforduló alkalmából jelent meg a Felsőmagyarország Kiadónál Negyedik üzenet címmel. 13 szerző – többek között Balogh Attila, Furmann Imre, Györgyei Géza, Horváth Gyula, Kóródi István, Laboda Kálmán – műveit tartalmazta, köztük olyanokét, mint Akác István és Hajdú Gábor, akik azóta örökre eltávoztak közülünk. Ez az időszak egyébként a pangás ideje volt a Kelet hányatott életében. A Negyedik üzenet bemutatója a Tudomány és Technika Házában volt népes közönség előtt. A kötetet Cs. Varga István – a Kelet „házi recenzense” – irodalomtörténeti méltatta, a művekből Kardos Katalin, a Miskolci Rádió munkatársa olvasott fel. A sikeres kötet-bemutató bizonyára nagyban elősegítette a kör életének megújulását. E kötet anyagából a Miskolci Bölcsész Egyesület diákjai is készítették egy zenés színpadi műsort, amelyet a Rónai Művelődési Házban adtak elő Várhegyi Márta rendezésében, Herédy Éva zenei vezetésével. Siker volt ez is, szintén inspirációkat adott.

A Kelet a kezdetektől nagy gondot fordított az önművelésre és a műhelymunkára, a kapcsolatok kiépítésére úgy „fölfelé”, mint „lefelé”. Vallástörténeti, művészeti, irodalmi, filozófiai előadásokat szerveztek, ahol a téma reprezentánsai voltak az előadók, műhelybeszélgetések során találkoztak olyan írókkal, mint Csoóri Sándor, Eörsi István, Fodor András, Pilinszky János, Kukorelly Endre, Oravecz Imre, meghívták az irodalmi lapok szerkesztőit, vendégek voltak többek között az Élet és Irodalom,

Tiszatáj, Alföld, Életünk, Palócföld szerkesztői. A Kelet tagjai számos „alulról kezdeményezett” író-olvasó találkozón vettek részt, jobbára vidéken. Ezeknek a találkozónak a pikantériáját talán az „ellenzékiesség” adta, afféle cinikus összekacsintás volt a hatalom „háta” mögött.

A Kelet koktetált a testvérműzsákkal, „zene – kép – szó” címmel műsorsorozatot indított. A társművészetekkel való kapcsolatot legszebb gyümölcse a Versszínház volt. Csabai János színművész rendezte Kristálygömbök a ködtoronyban címmel, a kör alkotóinak műveiből a Miskolci Nemzeti Színház fiatal művészeinek és amatőr színjátszóinak a közreműködésével.

A kör fontos vállalkozása a Kelet Könyvek sorozat, amelynek keretében a tagok közül többen jutottak – jobbára első – önálló kötethez. Könyve jelent meg a sorozatban Hajdú Gábornak, Utry Attilának, Laboda Kálmánnak, Cseh Károlynak, Györgyei Gézának, Répássy Tamásnak, majd hosszabb szünet után Dudás Sándornak, Pázmándi Lászlónak, újra Cseh Károlynak és Utry Attilának. Nem ebben a sorozatban jelent meg, de említésre méltó Szabó Bogár Imre Mon(d)ható versek című kötete, amit a szerző magánkiadásban publikált. Az addigi publikációi alapján novellistának tartott szerző kötetének bemutatón a verseket Szabados Ambrus előadóművész értő tolmácsolásában – a közönség meleg szeretettel fogadta.

A Hajdú Gábor halála után szükségessé vált tisztújításon a társaság. Cseh Károlyt választotta meg új vezetőjének, míg Szabó Bogár Imrét a helyettesének. (Utry Attila, akinek nagy érdemei vannak abban, hogy a Kelet létezik, tiszteletbeli elnökként funkcionál.) A tisztújítást követően megélenkült az élet a Keletben, először a Rónaiban, majd a Kós-házban, végül a TIT Kazinczy-klubban sikeres rendezvényeik voltak, kötet-bemutatók, szerzői bemutatók. Áprilisban bensőséges műsorral emlékeztek meg Hajdú Gábor halála egy éves évfordulójára. (Megható, szép gesztus volt a város vezetése részéről, hogy Miskolc város ünnepén posztomusz Szabó Lőrinc-díjjal tüntették ki a Kelet egykori vezetőjét, kedves barátunkat.) Havonta több rendezvényük is van, mindenkit szeretettel várnak kedden fél hatkor a TIT Kazinczy-klubjában.

A Keletnek jó kapcsolata volt az 1991-ben alakult és azóta sajnos megszűnt Új Bekezdéssel, a másik irodalmi egyesülettel. Ezt mi sem bizonyítja fényesebben, mint hogy az UB vezetője, Vass Tibor a Keletnek is tagja volt, Cseh Károly, a Kelet jelenlegi vezetője pedig az UB folyóiratának, az Időjeleknek a szerkesztője, egyik részről sem volt hát kirekesztés. S annak ellenére, hogy az UB körül tömörülő fiatalok a Kelet utánpótlása lehettek volna, roppant sajnáljuk, hogy megszűnt az UB, érdekes színfolt tűnt el vele a város kulturális életéből. Nagy kár.

Örömmel írhatom le ide a végére, hogy a város mecénás alapjából úgyta további működésre, mint a tervezett antológia kiadására kapott támogatást a Kelet. Nem horribilis összeg, de a lehetőségeket figyelembe véve, nagy segítség. Köszönet érte.

Hogy mit hoz a jövő, ki tudná megmondani. Egy biztos, hogy hétfő után mindig kedd jön. S ha kedd... lásd, mint fent.

FECSKE CSABA

